

Dubbelinterview Peter Stoks (Riwa-Rijn) en Harry Römgens (Riwa-Maas)

Riwa-directeuren waarschuwen voor waterkwaliteit: 'Niet voldaan achteroverleunen'

Waar in de jaren zeventig de Rijn nog als het riool van Europa werd bestempeld, is deze rivier nu hét voorbeeld van geslaagd, grensoverschrijdend waterbeheer. Als bron voor het drinkwater is de Rijn zeer belangrijk, net als de Maas. Zij zijn de bron voor een derde van het Nederlandse drinkwater. De Vereniging van Rivierwaterbedrijven (RIWA) vierde deze week zijn 60-jarig bestaan. In die tijd groeide RIWA uit tot een van de belangrijke pleitbezorgers én bewakers van de waterkwaliteit. Ondanks het succes van de afgelopen decennia dreigt een nieuw gevaar, waarschuwen de directeuren Peter Stoks (Riwa-Rijn) en Harry Römgens (Riwa-Maas): de illusie dat schoon wel schoon genoeg zou zijn. "De geschiedenis leert één ding: het verhaal is nooit ten einde."

Door: Jac van Tuijn en Arjan Veering

De Rijn is toch schoon, de taak voor Riwa lijkt volbracht.

Peter Stoks (Riwa-Rijn): "Na de dramatische waterkwaliteit van begin jaren zeventig is de Rijn nu natuurlijk een succesverhaal, dat wereldwijd navolging krijgt. Tegelijk klinkt steeds vaker de suggestie dat de waterkwaliteit zo wel goed genoeg is. Maar wij ontdekken echter zeer geregeld nieuwe stoffen. Sommige stoffen waren door de lage concentraties tot voor kort nog onzichtbaar in het water, zoals medicijnresten. Maar er komen ook talloze echt nieuwe stoffen op de markt en die komen ook in het water, zoals nanodeeltjes. Wij weten eigenlijk nog niet wat zij doen. Reden voor waakzaamheid, want als de geschiedenis één ding laat zien is dat het verhaal nooit ten einde is. Als Riwa houden we daarom vast aan ons streven dat de waterkwaliteit in de rivier zo goed is dat we niet allerlei geavanceerde waterbehandelingen nodig moeten hebben om drinkwater te maken. Een zo natuurlijk mogelijke zuivering zou voldoende moeten zijn."

Om welke stoffen gaat het?

Stoks: "Dat kunnen er heel veel zijn. Voor zover niet wettelijk geregeld, gaat het ons daarom om alle stoffen die uitkomen boven een drempelwaarde van 1 microgram per liter water. Voor biologisch actieve stoffen is dat 0,1 microgram per liter. Uiteraard kijken we eerst naar stoffen waarvan we weten of vermoeden dat die het meest kwaad doen. We bepleiten dan maatregelen bij de bron, of zo nodig bij de afvalwaterzuivering. Deze drempelwaarden zijn voorzorgswaarden, en zolang die niet overschreden worden kan uitstekend drinkwater gemaakt worden zonder allerlei zuiveringstechnische hoogstandjes. Ons punt is daarom dat die stoffen gewoonweg niet boven dergelijke drempels in de Rijn mogen terechtkomen."

Peter Stoks: "Er komen talloze nieuwe stoffen op de markt en uiteindelijk komen veel daarvan ook in het water. Denk aan nanodeeltjes, we weten eigenlijk nog niet wat die doen."

Hoe heeft de waterkwaliteit van de Maas zich de afgelopen tien jaar ontwikkeld?

Harry Römgens (Riwa-Maas): "Ook in de Maas zijn de traditionele verontreinigingen als fosfaten, nitraten, bacteriën en zware metalen nauwelijks een probleem meer voor drinkwatervoorziening. Er is veel gedaan aan de bouw van afvalwaterzuiveringen. Als Wallonië in 2015 klaar is met de laatste installaties, zijn alle grote stedelijke gebieden langs de Maas gesaneerd. In 2010 is in Luik de nieuwe rwzi geopend en het effect op de Maas is direct merkbaar. Ook de industrie is volop bezig met het saneren van de afvalwaterlozingen. Vanuit Riwa-Maas vestigen wij ook de aandacht op de nieuwe probleemstoffen, de gewasbeschermingsmiddelen en medicijnresten."

Wat zijn de meest actuele problemen voor de Maaswaterbedrijven?

Römgens: "Onze aandacht gaat nog steeds sterk uit naar gewasbeschermingsmiddelen. We zien de laatste 10 jaren gelukkig een geleidelijke verbetering, de normoverschreidingen op onze inlaatpunten neemt geleidelijk af. Maar we zijn er nog niet, de norm van 0,1 microgram/l wordt jaarlijks nog bijna 100 keer overschreden. Dit geldt ook voor het onkruidbestrijdingsmiddel glyfosaat. Hier zie je ook duidelijk dat het een internationaal probleem is, waaraan in meerdere landen van het stroomgebied wordt bijgedragen. En natuurlijk de 'emerging substances': we vinden steeds nieuwe stoffen in het water, deels door betere analysetechnieken maar ook deels doordat er steeds nieuwe stoffen worden ontwikkeld. Die cocktails worden lang niet allemaal door de rioolwaterzuiveringen tegengehouden. Daar ligt onze signaalfunctie: die stoffen komen voor in het water, dus we moeten ze wel in de gaten houden."

Harry Römgens:

“Bij de tweede generatie stroomgebiedsbeheerplannen voor de Kaderrichtlijn Water moet het drinkwaterbelang veel duidelijker aan bod komen.”

Moeten sommige stoffen worden verboden?

Stoks: “Het is niet onze bedoeling om allerlei stoffen te laten verbieden, maar we mogen niet achteloos toekijken hoe een mogelijk nieuw milieuprobleem zich aandient. In frisdranken zit tegenwoordig vaak kunstmatige zoetstof, die niet wordt afgebroken en via wc en rwzi in het water komt. Of sokken zijn geïmpregneerd met nanozilver tegen zweetluchtjes. Stopt de werking van die nanodeeltjes op het moment dat ze met het afvalwater wegspoelen?”

Römgens: “Het gaat inderdaad niet alleen om verbieden. Uiteraard dringt Riwa bij overheden aan op de mogelijkheden van regelgeving. Maar daarnaast zoeken we contact met het bedrijfsleven en de overheid om te werken aan gedragsverandering en zo proberen we ook de emissies naar het oppervlaktewater te verminderen. Het project “Samen werken aan een schone Maas” is daar een mooi voorbeeld van: met vele partners worden innovaties voor de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen bedacht en geïmplementeerd”.

Wat heeft de Kaderrichtlijn Water gebracht voor de rivierwaterbedrijven?

Römgens: “De stroomgebiedbeheersplannen zorgen op termijn zeker voor een schonere rivier. In de eerste generatie plannen heeft de ecologische functie van de rivier voorop gestaan, waardoor er te weinig aandacht is uitgegaan naar het belang van het drinkwater. Gelukkig heeft de Internationale Maascommissie in haar nieuwe werkplan het thema drinkwater expliciet genoemd. Bij de tweede generatie stroomgebiedsbeheerplannen in 2015 moet het drinkwater belang veel duidelijker aan bod komen. Immers artikel 7 van de Kaderrichtlijn verplicht de lidstaten ertoe de drinkwaterfunctie van de rivieren te waarborgen en te voorkómen dat de waterkwaliteit verslechtert, zodat op termijn het niveau van zuivering verlaagd kan worden. Dat blijft toch onze stip op de horizon.

Vereniging van Rivierwaterbedrijven

De vereniging is op 15 juli 1951 opgericht door de drinkwaterbedrijven van Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Noord-Holland. Onder de bezielende leiding van Cornelis Biemond van Amsterdam bouwde de vereniging, toen nog onder de naam Rijnwaterbedrijven, al snel een uitgebreid kennisnetwerk op en deed zij veel onderzoek naar verontreinigingen in het rivierwater. Gaandeweg legde RiWa zich ook meer toe op het overleg met ministeries en maatschappelijke organisaties en de internationale lobby om een verbetering van de waterkwaliteit te bewerkstelligen. Vanaf 1973 gingen Nederlandse drinkwaterbedrijven ook Maaswater gebruiken en verbreedde de aandacht zich ook naar de Maas. In 1999 trad de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening toe en daarmee kwam ook de aandacht voor de waterwinning uit de Schelde. In 2001 is RiWa omgevormd tot een koepelorganisatie, onder de naam Vereniging van Rivierwaterbedrijven. De drie rivieren Schelde, Rijn en Maas kregen binnen de vereniging elk een eigen status.

In het jaarboek van Riwa-Rijn over 2010 (gepubliceerd in juni 2011) hebben de journalisten Jac van Tuijn en Arjan Veering en serie van zes artikelen geschreven over de geschiedenis van de Riwa-Rijn en de ontwikkeling van de waterkwaliteit van de Rijn. [Klik hier](#) om de artikelen te lezen vanaf pagina 35 (PDF, 10 MB).